

Wong Kar Wai ha duit a terme a *My blueberry nights* (2007) un curiós exercici d'estil que, segons com es miri, es contradiu amb el guió que ell mateix ha escrit. Dit d'una altra manera, sembla que la forma vagi per un cantó i el fons per un altre.

La pel·lícula, sense esser en absolut menyspreable, interessa només lleugerament. El que conta ni emociona ni fa reflexionar gaire. Algunes frases tenen una certa gràcia, però moltes altres exhibeixen un to massa sentencios, amb una manca de subtilesa que revela diàfanament la seva condició de "tesi a exposar". Del guió, més que no els diàlegs, ens criden l'atenció algunes idees molt seductores narrativament, que farien les delícies de Paul Auster i el seu deler incansable de contar històries: el pot amb un caramull de jocs de claus (cadascuna amb la seva història al darrera) o les cintes de la càmera de vigilància que en Jeremy va guardant.¹ Aquestes petites joies, no gaire desenvolupades a la pel·lícula, no basten per engrescar l'espectador, de manera que no és difícil caure en la temptació de deixar-se emportar per l'encisadora factura visual del film... i oblidar-nos d'allò que ens vol dir.

En aquest camp, ben aviat es fa palès que el tret d'estil més característic és la presència de l'obstacle dins la imatge, de la asimetria, de la interferència. Durant les converses entre en Jeremy (Jude Law) i na Lizy (Norah Jones), tota casta d'objectes ens dificulten la visió dels seus rostres: les columnes del bar, l'estructura del mostrador, els rètols pintats en els vidres... fins i tot el tasser sembla una barrera entre ells dos, que no es podrà vèncer fins al final, en el qual simbòlicament en Jeremy guanyarà les reticències de na Lizy besant-la damunt el mateix tasser que fins ara els ha separats. En altres ocasions, seran les seves parts del cos les que s'interposaran entre nosaltres i els personatges: el braç i la mà dels protagonistes mentre prenen cafè, desenfocats però en primer pla, o els cabells descambuixats que oculten l'expressió i el dolor de na Sue Lynne (Rachel Weisz). A tot això, caldria sumar-hi les múltiples vegades que els personatges es troben a un extrem de l'enquadrament, sense seguir cap ortodòxia narrativa, sense gens de respecte per l'aire que cal deixar en el pla en la direcció de la mirada.

La recerca de l'entrebanc visual no s'atura aquí. Wong Kar Wai és especialment sensible a la violència i, tot i la seva presència constant en múltiples formes dins la cinta (física, psicològica, social), també articula tot un seguit de mecanismes per tal que l'espectador no l'hagi de patir directament. Així, una càmera de seguretat, d'imatge poc nítida, s'interposa entre nosaltres i la brega dins el bar; més endavant, el desenfocament no permet veure la sang de n'Arnie (David Strathairn); finalment, una mica més tard, el seu atac es veu deformat

a través d'un vidre. Conseqüentment, el director també manipula el pla sonor per tal d'introduir un filtre que no permeti la captació directa de la dissort: és el cas de l'harmònica que ens impedeix de sentir el plor de na Leslie (Natalie Portman). ¿És, tot plegat, una estilització de la violència? ¿N'és una simple recreació estètica? ¿O més aviat una desviació —parcial— de la mirada per incapacitat d'assumir tanta tristor?

L'ús de la interferència i de la asimetria tant a la imatge com a la banda sonora acaba per girar-se en contra de la mateixa pel·lícula per dos motius. El primer és que la insistència en aquest tret d'estil, combinat amb multitud de ralents, encadenats, reflexos lluminosos, colors saturats, cels expressivistes i superfícies lluentes de tot tipus (pastissos, confitura, xassís, sang...) empeny la cinta fins al vertigen de l'esteticisme més buit.

El segon motiu és més complex. En principi, el treball explicat en els paràgrafs anteriors suggereix la nostra impossibilitat d'aprehendre. És com si els plans "imperfectes" de Wong Kar Wai volguessin espiar els seus personatges (des de darrera de les columnes del bar, del mostrador, dels vidres), però conscients que només n'aconseguiran una idea parcial, fragmentada, incompleta. El director es ret davant tots els obstacles que ens impedeixen arribar a la coneixença simple i immediata dels comportaments humans. Però aquesta idea, a priori molt interessant, veu mencabada la seva força per culpa d'uns diàlegs transparents, sense ambigüitats ni possibles interpretacions. La nitidesa de les converses dels protagonistes xoca frontalment amb el seguit d'entrebancs immiscits en el pla visual. La imatge amaga i suggereix, però la paraula destrueix tota possibilitat de misteri. Així doncs, els diàlegs traeixen la imatge i es transformen, ai las!, en el pitjor enemic del film, en el seu darrer i paradoxal... entrebanc. ■

Notes

(1) Aquestes cintes s'assemblen a les fotografies que col·lecciona el protagonista d'*El conte de Nadal d'Auggie Wren* de Paul Auster.